

Skal jeg beskrive denne bog med en enkelt sætning, er det 'den mest indsigtsgivende tekst om omsorgssvigt, jeg længe har læst'. Jeg vil klart anbefale den til alle med bare en lille interesse for emnet. Både som en velskrevet fortælling om det at vokse op i et middelklassehjem præget af alkohol og omsorgssvigt og senfølgerne deraf, og som en vigtig tekst til ikke bare fagfolk, men alle medmennesker om, hvordan vi alle bør føle et ansvar og handle aktivt i forhold til børn, der oplever voksensvigt. Bogen kan således både læses af faglig interesse, men også som en almindelig roman om et tungt emne.

Anne Bitsch, der forsker i menneskerettigheder, køn og seksuel vold, er selv vokset op i et middelklassehjem med en alkoholiseret, maniodepressiv og til tider fysisk og psykisk voldelig mor med skiftende partnere. Derudover har hun været udsat for seksuelt misbrug af sin far i sine spæde teenageår. Bogen kan måske bedst beskrives som et stykke detektivarbejde, en art personlig (efter-)forskning, hvor Anne Bitsch blandt andet gennem morens mangfoldige efterladte breve og skrifter og besøg hos personer fra sin opvækst undersøger og tegner et meget nuanceret billede af den langsommelige nedbrydning af sin mor, de familiære bånd og barnets tillid til sine omgivelser. Med bogen tager hun fat i egne traumer og forsøger samtidigt at finde ud af, hvad hendes mors problem var.

Jeg oplevede en særlig 'nerve' i bogen, et massivt ønske fra forfatterens side om at forstå, hvorfor ingen handlede aktivt på de ting, hun som barn var udsat for. En af de ting, der gør bogen særligt anbefalelsesværdig, er, at Anne Bitsch så detaljeret skildrer, hvordan hun som barn oplevede det massive omsorgssvigt. Der er ingen personer i fortællingen, der bliver fremstillet som rene skurke eller rene helte.

Skammen, vreden, kærligheden, sorgen og mange andre følelser beskrives side om side, som de optræder i livet. Den personlige vrede og skuffelse får lov at skinne igennem i teksten, men med henvisning til eksisterende forskning og undersøgelser skildres samtidig mulige forklaringer på, hvorfor omgivelserne valgte at se passivt til. Undervejs indgår blandt andet Hannah Arendts udlægning af ondskab og Lisbeth Zornig Andersens kommentarer til svigt i de mange overvejelser om, hvorfor man gjorde et barn fortræd – og om det kunne have været undgået.

Bogen kan sætte gang i en lang række etiske overvejelser om alt fra journalisering og sprogbrug i arbejdet med borgere til straf af personer, der begår overgreb. I forhold til journalisering havde det været yderst vanskeligt for Anne at stykke sin baggrundshistorie sammen, hvis det ikke var for de mange gemte breve og notater fra hendes mor, da de offentlige notater hos blandt andre kommune og politi var yderst begrænsede. Der stilles spørgsmålstegn ved destruktionen af forældede sagsakter – for bliver en sag nogensinde forældet for de involverede parter? Hvem har retten til et menneskes fortælling? Det er klart bekosteligt at opbevare alt sagsmateriale eller alternativt henvende sig til alle berørte, før materiale destrueres, men spørgsmålet kalder stærkt på etiske overvejelser om emnet.

Det vigtigste budskab i bogen må dog være, at vi alle har et ansvar for hinanden som medmennesker. Ikke mindst for børnene i vores samfund, der ikke selv har mulighed for at handle i de komplekse systemer, og derfor er stærkt afhængige af, at vi ser, hører og reagerer på deres behov for hjælp. Det er ikke tilstrækkeligt med gode intentioner, der skal handling til. Som Anne Bitsch skriver, "Jeg forstod aldrig, hvorfor andre ikke ville hjælpe os, sådan rigtigt. Når jeg tænker over det i dag, forstår jeg det stadig ikke".

Af Karen Vedel Jessen, psykolog i PPR

